

DISSERTATIO ACADEMICA

3.

SISTENS

EPINICIUM DEBORÆ JUD. CAP. V.
NOTIS PHILOLOGICIS & EXEGETICIS
ILLUSTRATUM,

CUJUS PARTEM TERTIAM,

CONS. AMPL. FACULT. PHILOS. ABOËNSI,

PUBLICO PROPONUNT EXAMINI

Mag. CAROL. JAC. A TENGSTROM,
Litt. Orientt. Docens,

ET

RESPONDENS

ANDREAS MICHAËL LUNDENIUS,
Borealis.

In Auditorio Medico die XVIII Aprilis MDCCCXII

h. p. m. s.

ABOË, Typis FRENCKELLIANIS.

Bellatoribus potentibus repente in fugam
converſis.

V. 23.

fuit (verbo quidem a ⁵هَلَمَّ flaccus formato) quod ad un-
gulas equi translatum pr. eſſet: *flaccidæ erant ungulæ*,
h. e. *caſpitabant*, ut in equis evenit terrore inopinato
percuſſis. Huic interpretationi multi aſſentiunt; neque
nos illam plane reſpuere audemus. Quum verò infra
v. 26 notione *tundendi & feriendi* הָלַם manifefte ob-
veniat, hanc notionem etiam h. l. uti per ſe fatis aptam
amplexati ſumus. — הָרָה ſine dubio *cuſum* denotat
concitatum, quamvis ingenuè fatendum, dialectos cogna-
tas heic parum afferre lucis. ⁵هَمْرٌ in l. Arab. per ſe
ſignificat *fortunam*, ſed tamen in quadrilitteris quibus-
dam ex hoc nomine formatiſ, *celeritatis* deprehendimus
notionem ut & TRENDELENBURG (*Repert. f. Bibl. u.*
Morgenl. Litt. P. XII. p. 240) obſervavit; e. g. ⁵هَمْرَجَةٌ
celer compoſ. ex ⁵هَمْرٌ & ⁵هَمْرَجٌ *greſſus*, nec non ⁵هَمْرَجَةٌ
ruit e. ſ. p. LXX habent *σπουδή εσπευσαν*, & Chald.
פְּרוּכָה quod pr. non eſt *fremitus* ſed *ſaltus*, (*galopp*) ut
in radicis huius vocabuli prima notione videmus. Sic
etiam Vulgat. Præterea סוּס הָרָה quod Nah. III: 2
legitur, veteres etiam Interpretes de equo curſu concita-
to ſe projiciente ſuſceperunt. — Repetitiō vocis דְּהִירוּת
vehementiam & celeritatem maximam, qua hoſtes in
fugam convertebantur, indicat. — הָרָה multi cum
SCHNURRERO & aliis quibusdam, *equos fortes & generoſos*
transferunt, oppoſitos nempe *equis vulgaribus & minoris*

V. 23. Maledicite Meros, dicit nuncius Jehovæ,
 Maledicite ejus incolis,
 Quia non venerunt in auxilium Jehovæ,
 In auxilium Jehovæ contra potentes.

V. 24.

pretii, quo quidem pacto sensus hujus versus eslet: equi gregarii a fortibus & nobiles in angustias acti, præ impatientia fugæ ungulis terram tundeant. Aptior tamen explicatio, quam in versione retinimus, vel ex eo capite esse videtur, quod posterius hemistichium rationes jam affert, quare terram equi ungulis feriebant; & nonne potius eam ob causam factum esse credas, quod ab equitibus suis præcipientes in fugam acti sint, quam quod in angustias redacti, illam suomet compulsi terrore ceperint?

V. 23. *Meros* Urbs aliunde ignota, tamen, ut videtur e tribu quadam ad bellum evocata, huic vero dicto non obediens. — מלאך יהוה varie redditur; maxime tamen probabilis sententia esse videtur, BARAKUM vel DEBORAM heic respici, cum scil. divino Numinis afflatu jam supra laudatam expeditionem suscepissent. — לעזרת יהוה neminem offendet, qui meminerit Jehovam ipsum in toto hocce cantico, Ducem exercitus Israëlitici haberi. Hic ipse fuit, qui, tempestate repente exorta (vv. 20, 21), Cananitici exercitus molem prostravit; Ipsi igitur opem tulisse feruntur tribus Israëliticæ supra nominatæ; *Meros* vero opem suam Jehovæ quasi subtraxisse, Vates hic arguit. — כנענים de hostibus h. l. intelligimus, quamvis alii quidam hanc vocem de Israëlitis explicuerint. Præterquam enim quod Cananitæ

V. 24. Benedicta sit in mulieribus Jaël
 Uxor Heberi Kenitæ,
 Benedicta præ mulieribus in tentoriis degentibus.

V. 25.

omnibus locis, quibus in hocce cantico eorum sit mentio, Israëlitis oppositi, *potentes, validi* e. s. p. vocantur, etiam hoc accedit, quod eadem vox versu 13 occurrat, ubi non modo e contextu, verum etiam e parallelismo clare apparet, *hostes validos* intelligi debere.

V. 24. Laudatis jam tribus Israëliticis, quæ pericula belli adierant, nec non notatis quæ domi sese retinuerant, Vates tandem ad justas Jaëlis intrepidæ fœminæ laudes celebrandas pergit. Illa sc. fastigium operi, trucidando *Sisram*, hostilis exercitus ducem, quasi imposuit, hacque ipsa re non modo civium suorum, verum etiam sequentium seculorum laudes meruisse æstimata est. Mirandum igitur, multos factum *Jaëlis* secundum nostram morum disciplinam & cogitandi rationem dijudicasse, adeoque illud potius vituperandum, quam laudibus efferendum censuisse. Quis vero in hoc loco dijudicando priscorum belligerandi modum non cogitabit? Nonne in ipso HOMERO æque nefanda offendimus facinora, e. g. Dolonis trucidationem Iliad. Rhaps. X? alia ut taceam. Quis vero serio urgere vellet, *Jaëli* non licuisse, exercitus hostilis ducem vita privare? — תברך Fut. Py. *benedicetur*, loquendi formula etiam Nov. Test. Scriptoribus usitata, e. c. Luc. I: 42. — מנשים כהאל potissimum de uxoribus virorum, vitam pastoralem degentium, est intelligendum, cum Jud. IV: 11 expresse dicatur, *Heberum* fuisse nomadem.

V. 25. Aquam petivit, lac vero dedit;
 In phiala pretiosa obtulit lac spissum (s. oxygalam.)

V. 26.

V. 25. שאל *petiit* scil. *Sifra* Jud. IV: 17 — 21. — נחמה *Jælem* respicit. — כפל *vas* quoddam denotare, inter alia Jud. VI: 38 probat; unde vero hæcce vox sit derivanda, facile non est ad definiendum. Multi illam a. r. Arab. سفل *humilis fuit* derivant, vertuntque *vas humile* e. s. p.; ex hac vero sola ratione, nostro saltim iudicio, notionem vasis humilis & depressi facile haudquaquam deduxeris, cum nihil in ipsa radice sit, quod accuratius hanc notionem determinet. TRENDLENBURG igitur l. c. confert Arab. سفال *gutturium*; quo vero jure nescimus, cum insolita sit litterarum ס & ש permutatio; ipsa radix, ut nobis videtur, latet. — ספל ספרי pr. *phiala nobilium*, est *phiala pretiosa*, quali uti solent nobiles. — חממה versiones omnes antiquæ in Polygl. *butyrum* reddunt; quam vero inepte & contextus & ipsa vocis radix probant. Arab. سفل *est spissum fuit lac*; aptiusne itaque חממה *lac coagulatum* vertitur, quam *butyrum*? Quare & hoc loco חממה a recentioris ævi Interpretibus plerisque per *lac Camelinum coagulatum* explicatur, quod quidem ut inebrians simul ab illis describitur, OEDMANN vero l. c. P. VI. p. 121, auctore NIEBUHR in itinere Arabico, contendit, lacti Camelino hanc vim non inesse (nisi more Tatarico destilletur in *Kumys* notissimum), sed potius pro refrigeratorio, s. refectiois gratia adhiberi, quamobrem etiam viatoribus per deserta iter facientibus aquæ emendandæ inservire

V. 26. Siniftram ad clavum tentorii tetendit,
 Dextram vero ad gravem malleum,
 Et percussit Sifram, contudit caput ejus,
 Concussit & perfodit tempora illius.

F

V. 27.

folet. Causa igitur, cur *Sifra* profundo adeo somno fuerit obrutus, in eo quærenda videtur, quod summa post confectum cruentum prælium lassitudine correptus fuerit, & quidem requiei se tanto securius dederit, quod in intimo tentorio cubaret viri (*Heberi* scil.) sacro hospitii jure *Sabino* junctissimi.

V. 26. ירה h. l. oppositum *τω* *ימינה* est *sinistra* ejus. — ת'שִׁלְחָה non est plur. ut primo intuitu videri posset, sed *3:a* perf. sing. Fut. Kal, cum *נ* epenthet. & ה paragogico (Cfr. *Obad.* 13); quare nec opus est cum quibusdam pro hac voce legere ר'שִׁלְחָה. — הלמות עמלים pr. *malleus operariorum*, h. l. *magnus, gravis*, quali utuntur operarii. הלמות tamen *MICHAELIS* (*Suppl. ad Lex. Hebr.*) per *potum inebriantem* transfert, & quidem ab Arab. *ملاس* *flaccus, flaccidus* (unde etiam הל h. l. transfert *inebriavit*) deducit, qua ex voce item v. 22 notionem *aspitandi* *ז* הלם derivavit. Cum vero omnes versiones antiquæ consentiant, hanc vocem *malleum* significare, inde tanto minus discedendum est, quod sensum idoneum omnino hoc loco ponat. Sic etiam notio *tundendi* verbi הלם firmisimam suadamentis inniti videtur; nam quæ *MICHAELIS* contra hanc notionem attulit, nimis quæsitæ videntur. — מרק Arab. *مرك* pr. *abolavit, delevit*, h. l. *vehementer percussit*. *ἀπαξ* λεγομ. — חלה

V. 27. Ad pedes ejus sese contorsit & inanimus
 jaecuit,
 Ad pedes ejus sese contorsit & jacuit,
 Ubi sese contorsit, ibi jacuit interfectus.

V. 28. Per fenestram prospexit Mater Sifrae
 Et per cancellos anxie clamavit:

Quare

perfodit aptissime vertitur; nam heic jam indicatur, quid paxillo tentorii effecerit *Saül*. Cfr. Jud. IV: 21. SCHNURBER מרצה וחלפה conjungit, vertitque *concussit* & *alternis pedibus calcavit* tempus ejus; hæc vero notio דא הלף, ut KÖHLER recte observavit, idoneis haud nititur argumentis.

V. 27. בין pr. *inter*, h. l. *ad*, similiter ac Arabes بين ידיع *inter*, h. e. *ad manus ejus*. — כרע *incurvavit se*, respicit agitationes convulsivas & vehementes moribundi *Sifrae*, quam itaque ideam vocabulo *contorsit* in versione expressimus. — נפל h. l. per *cecidit* transferre non convenit, quia *Sifra*, jam antequam a *Saüle* interficeretur, dormisse fertur. Melius itaque *inanimus jacuit*, ut in aliis quibusdam S. S. locis, e. g. 1 Sam. XXXI: 8 e. s. p., ubi de hostibus caesis fit mentio. — שרף pr. *vastatus, perditus*, ad *Sifram* vero relatum *interfectus*, cui notioni, si placet, cum SCHNURRERO addere posses, per hanc vocem etiam respici horribilem & tetrum corporis cruenti & animi aspectum.

V. 28. In hocce & sequentibus versibus egregie omnino argumentum epinicii sui Vates in elegantissimam mutat

Quare cunctatur currus ejus?
Quare morantur rotæ illius?

V. 29. Sapientiores fœminarum ejus principum
responderunt,

Ipsa sibi dicta eadem retulit:

F 2

V. 30.

profopopoçiam, qua Mater *Sifræ* adventum filii triumphanturi anxie expectans, loquens in scenam quasi inducitur. — **וּבב** non nisi in Pi. & quidem in Sacro Codice hoc tantum loco occurrit, *clamavit, vociferatus est*; notio omnibus reliquis dialectis etiam confirmata. — **אֲשַׁנְב** coll. Arab. **شباب** *frigidus fuit*, significat *cancellos* vel *fenestras reticulatas* tales, quales in Oriente adhuc ad refrigerandas domus usurpari, auctores sunt itinerum scriptores (*Jalousies* Galli vocant). Posset hæcce vox forsan etiam a **נִשְׁב** *spiravit* per metathesin **שׁוּב** dictum derivari. — **נִשְׁשׁ** non est præter. Pi. a **נִשׁוּשׁ** *erubuit*, uti multi putarunt, sed potius part. Kal a **נִשְׁשׁ** *cunctatus est*, ut ex parallelismo & consequente **אָחַר** apparet. — **פַּעַם** pr. *pes*, (forstan ab Arab. **فَعَم** *torosus fuit* e. g. *lascertus*), hinc metaphoricè, cum de curru fit mentio, *rota*, quasi *pes currus*.

V. 29. **שָׂרָה** in propria significatione *foemina princeps* s. quæ *principatum tenet*. Fœminas itaquæ h. l. commemoratas æquiparare juvat nostris *Statsfruar*, quæ personam Reginae s. fœminæ cujusdam nobilioris jugiter circumdant & comitantur. — Verba **תָּשִׁיב אֲמַרְיָהּ לָהּ** in nostra versione rite expressa esse, non modo contextus, verum & plerique Interpretes, quos consulendi copia

V. 30. Spolia certe capient & dividant,
 Puellam, binas immo, cuique viro,
 Vestes versicolores Sifrae
 Vestes versicolores acnque pictas,
 Stragulas tinctas & utrimque varias collis
 jumentorum captorum.

V. 31.

nobis data fuit, probant. Quæ itaque MICHAËLES in sua versione in aliam mentem commentatur, nos, præeunte SCHNURRERO, textui haud bene convenire arbitramur.

V. 30. רחם puella, a mollitie sic dicta, ut Arab. رحمة a molli & blando sermone. — רחם רחמיים TINGSTADIUS in versione sua bene, ut nobis videtur, per en - - - ääl tvä - - - exponit. — לראש זכר in caput viri, i. e. cuique viro. — צבע Arab. صبغ color, adeoque per metonym, quod tinctum & coloratum est, unde & pro vestibus tinctis & versicoloribus positum esse, vix est monendum. Idem de sequente רקמה valet, quod mox in forma duali occurrit ad designandas stragulas utrinque pictas. — Ratio, cur ללש in membro posteriori per jumenta capta vertimus, in eo est quaerenda, quod, uti varii observarunt Interpretes, explicatio לצונארי alias nimis impedita videretur. Si enim לצונארי ad homines, cum nonnullis Interpretibus, referremus, stragulae illæ pretiosæ ad ipsos quoque pro ornamentis collorum referendæ, quæ tamen interpretatio nobis haud arridet. Si vero ללש per jumenta capta (Cfr. 1 Sam. XIV: 32) vertimus, omnibus nos tanto magis extricamus difficultatibus, quo certius ex

V. 31. Sic omnes inimici tui, Jehova, pereant,
Tui autem amantes sint instar solis in vigore
suo (s. fortiter) exorientis.

Jud. VIII: 21, 26 constat, illius temporis morem fuisse, colla jumentorum vario modo ornare. — Quis ceterum in hocce sermone muliebrem non observet levitatem, cum videat Matrem Sifrae non tam de illustri reportata victoria, nec de magno hostium captivorum numero, quam potius de spoliis opimis & ornamentis variis pretiosis praecipiti nimis spe triumphantem?

V. 31. Poëma suum Vates subita jam finit apostrophe, dira quævis hostibus imprecando, Israëlitis vero fausta quævis & felicia exoptando. Israëlitas nempe per אֶהְיֶה (forsan אֶהְיֶה?) heic intelligi, e versus hujus ultimis verbis satis constat; populus enim hicce, Deo præ aliis carus, e dura servitute tandem liberatus, avitæque redditus libertati, cum sole, juvenili quasi vigore, dissipatis nubibus noctisque superatis tenebris exsplendescente, eleganter comparatur.
